

¹*Az egész földnek egy nyelve és egyféle beszéde volt.* ²*Amikor útnak indultak keletről, Sineár földjén egy völgyre találtak, és ott letelepedtek.* ³*Azt mondták egymásnak: Gyertek, vessünk téglát, és égessük ki jól! És a téglá lett az építőkövük, a földi szurok pedig a habarcsuk.* ⁴*Azután ezt mondták: Gyertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész föld színén!* ⁵*Az ÚR pedig leszállt, hogy lássa azt a várost és tornyot, amelyet az emberek építettek.* ⁶*Akkor ezt mondta az ÚR: Most még egy nép ez, és mindnyájuknak egy a nyelve. De ez csak a kezdete annak, amit tenni akarnak. És most semmi sem gátolja őket, hogy véghezvigyék mindazt, amit elterveznek.* ⁷*Gyerünk, menjünk le, és zavarjuk ott össze a nyelvüket, hogy ne értsék egymás nyelvét!* ⁸*Így szélesztette szét őket onnan az ÚR az egész föld színére, és abbahagyták a város építését.* ⁹*Ezért nevezték azt Bábelnek, mert ott zavarta össze az ÚR az egész föld nyelvét, és onnan szélesztette szét őket az ÚR az egész föld színére.*

Kedves Testvéreim!

Östörténet. Így nevezzük a Szentírás első 11 fejezetét. A teremtés, bűnbeesés, az ember paradicsomból való kiűzetése, majd a bűn következménye Kain testvérgyilkossá válása, majd Nőé és az özönvíz története, végül pedig mai alapigénk a Bábel tornya. Ezek a történetek olyan dolgokat mesélnek el, amelyek valamilyen formában minden kultúrában megjelennek, mert nagyon ősi mondanivalót hordoznak az emberről. Kicsoda az ember, milyen az ember, honnan jön és hová tart?

Elméletben ezeket a történeteket mindenki jól ismeri, hiszen megjelennek a hitoktatásban éppen úgy, mint a kultúrában, a képzőművészettől kezdve az irodalomig. De éppen ez rejt egy nagy veszélyt is ezekkel a történetekkel kapcsolatban, hiszen azt gondoljuk, hogy ismerjük, és közben a történetek mondanivalója sérül, mert egy részletet kiragadunk és kiszínezzük. Bábel tornya esetében éppen a torony vonja el a figyelmet. Pedig ezek a szövegek nagyon letisztultak, amelyek sok-sok üzenetet hordoznak rólunk, Istenről és a Vele való kapcsolatunkról.

A mai napon kezdjük azzal, hogy tüzetesen megvizsgáljuk a szöveget.

¹*Az egész földnek egy nyelve és egyféle beszéde volt.*

Nem sokkal az özönvíz után vagyunk. Az emberi gondoszság Nőé idejében annyira elhatalmasodott, hogy Isten elhatározta, hogy elpusztítja az embert, csak Nőét hagyja meg és családját, mert Nőé igaz, Istenfélő ember volt. Nőé fiaira várt a feladat, hogy benépesítsék újra a Földet. A bárkából való kilépés után Isten ezt mondja nekik: *Ti azért szaporodjatok, sokasodjatok, népesítsétek be a földet, sokasodjatok rajta!* Ugyanaz a feladat, mint amit Ádám és Éva kapott a teremtés hajnalán. Az új emberiség áll előttünk, akik még egy nyelvet beszéltek, akik még értették egymást, akik egyetértésben éltek. A nagy egyetértésben pedig elindultak hazát keresni: ²*Amikor útnak indultak keletről, Sineár földjén egy völgyre találtak, és ott letelepedtek.*

A hegyekből alászálló új nemzetség – egyes magyarázók szerint – az Istentől való eltávolodást jelenti. Ahogyan kilép az ember a bárka védettségéből, úgy távolodik el egyre jobban Istentől, úgy kerül egyre mélyebbre és mélyebbre. A helymegjelölés Sineár földje a Tigris és az Eufrátesz között elterülő termékeny síkságra utal, ami tudjuk, az ókori világ egyik bölcsője, központi helye.

Már a helymegjelölés is az Istentől való elszakadást mutatja, de sokkal inkább a következő mondatok:

³*Azt mondták egymásnak: Gyertek, vessünk téglát, és égessük ki jól! És a téglá lett az építőkövük, a földi szurok pedig a habarcsuk.* ⁴*Azután ezt mondták: Gyertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész föld színén!*

Először is a téglá, mint olyan építőanyag, amit az ember alkotott meg. Történelmi tudásunk szerint valóban ezen a vidéken használtak először téglát az építkezésekhez, leginkább azért, mert nem állt rendelkezésre kő. A téglá a szurokkal az árvizes területek kiváló építőanyagának mutatkozott. Emberi találmány, az ember zsenialitásának, nagyságának, tudásának hirdetője.

Építkezni kezdenek, amelyben első hallásra nincsen semmi különös, de ha jobban megfigyeljük, akkor mégis észrevehetünk valamit. Hogy jobban értsük egy korábbi gyülekezeti kirándulásunkon elhangzottakra hívnám fel a figyelmet. Nagybörzsönyben a helyi lelkész elmondta, hogy amikor a falu és benne a templomuk leégett, akkor a hívek először a templomot állították helyre, csak azután mentek a saját házaikhoz. Igen, volt ilyen idő is, amikor az Istennek való hállaadás volt az első, amikor az Isten ügye volt az első. De igénkben fel sem merül az Isten neve, még a sokadik helyen sem. Várost és tornyot akarnak építeni maguknak. A maguknak szó kétszer is szerepel egymás után: *Gyertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész föld színén!*

Tehát nem csupán egy toronyról van szó, hanem városról lakóhelyről, amely egészében hirdeti az ember nagyságát, felsőbbiségét. Ne értsük félre, nem az építkezéssel van a baj, hanem az építkezés céljával, amelyek között már nem szerepel az Isten. Az ember – az özönvíz traumáját magán hordozó emberiség nem tanul semmit. Ugyanott fojtottja, ahol Nőé idejében abbahagyta. Ahogy Babits megfogalmazza:

Csak én bírok versemnek hőse lenni, első s utolsó mindenik dalomban: a mindenséget vágyom versbe venni, de még tovább magamnál nem jutottam.

Igen, idáig jut az ember: szerezzünk magunknak nevet. Mutassuk meg, mire vagyunk képesek.

Gyerekkoromban a lakótelepen nagyon vártuk már, hogy felépüljön a 10 emeletes ház. Pápán nem volt korábban, és amikor Veszprémbe vagy Budapestre utaztunk, mindig ámulattal néztük a „felhőkarcolókat”. Most végre nekünk is lesz. Középkor voltam amikor Párizsban az Eiffel-toronymál járhattam. Már messziről láttuk a tornyot, és amikor fentről lenéztünk, olyan aprónak tűnt minden, mi pedig hatalmasak voltunk. Az ember tudása. A bábéli torony – a kutatók szerint egy 90 méter magas épület volt, mai léptékel, amikor ma a világ legmagasabb épülete 828 méteres, ez kicsinek tűnik, de abban a korban az „évig érőnek” tűnhetett. Igénk következő mondatában feltűnik Isten, és érdemes ezt a mondatot kellő humorral kezelni: ⁵*Az ÚR pedig leszállt, hogy lássa azt a várost és tornyot, amelyet az emberek építettek.* Miért kellett az Úrnak leszállnia? Nem kellett, hiszen tudja jól, hogy milyen az ember szívének szándéka. Látja azt is, hogy mi a célja az építkezésnek. A leírás csupán azt érzékelteti, hogy Istennek le kell jönnie, hogy egyáltalán észrevegye ezt az ember által olyan nagyra tartott épületet és várost. Hiszen az ő szemében, aki a hegyeket teremtette mindez csupán porszem. Mint amikor egy gyerek lehajol, hogy jól lássa a hangyákat. De mi történik ezután? Isten szétapossa a hangyavárat? Nem, csupán belefúj, nem azért mert féltékeny, hanem azért, mert féltőn szerető, és látja, hogy az az irány, amerre az ember tart nem jó.

⁶*Akkor ezt mondta az ÚR: Most még egy nép ez, és mindnyájuknak egy a nyelve. De ez csak a kezdete annak, amit tenni akarnak. És most semmi sem gátolja őket, hogy véghezvigyék mindazt, amit elterveznek.* ⁷*Gyerünk, menjünk le, és zavarjuk ott össze a nyelvüket, hogy ne értsék egymás nyelvét!*

Az özönvíz történetéből tudjuk, hogy Isten egyszerűen rátaposhatja erre a hangyavárra, de mivel ott ígéretet tett, hogy nem pusztítja el többé özönvízzel a földet... itt csupán a nyelvek összezavarásával, igyekszik rávilágítani arra, hogy nem jó az irány. A nyelvek összezavarása azonban nem csupán azt jelentheti, hogy angolul, németül, franciául, spanyolul, kínaiul, magyarul kezdenek beszélni, ennél sokkal többről van itt szó. Arról, hogy nincs egyetértés, nincs közösség. Mert az a közösség, amelyből kihagyják az Istent nem közösség, hanem önpusztító vállalkozás, ott csak házasságtörés, paráznaság, tisztátalanság, bujálkodás, ²⁰bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, viszálykodás, féltékenység, harag, önzés, széthúzás, pártoskodás, ²¹irigység, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás van, ezt nem én mondom, hanem Pál írja, amikor a test cselekedeteiről beszél.

Isten belefújt a hangyabolyba, és ezzel szétszélesztette az embert, a nélküle élni akaró embert. De nem azért tette ezt, mert irigy az ember sikereire. Isten örül a mi vállalkozásainknak, a mi sikereinknek, de annak nem, hogy mindezt arra használjuk, hogy a mi tőle való elszakadásunkat erősítsük. Mert tőle elszakadni csak a bolond ember akar, hiszen ő lát el minket mindenféle jóval. Konfirmációnkra megtanultuk Luther magyarázatát: „Testemet s életemet naponként mindennel bőven ellátja, táplálja. Megoltalmaz minden veszedelem ellen. Megvéd és megőriz minden gonosztól. És mindezt csupán atyai, isteni jóvoltából és irgalmasságából cselekszi, és én arra sem érdemes, sem méltó nem vagyok. Mindezt én neki hálával és dicsérettel, szolgálattal és engedelmséggel tartozom.”

Isten belefújt a hangyabolyba, hogy az ember ráeszméljen, milyen kicsike is ő a Teremtő Istenhez képest.

De Isten még ennél is tovább ment, mert bár szétszélesztette az embert, de rögtön utána elkészítette a szabadulás útját is. Kiválasztott egy embert Ábrahámot, akit néppé tett, hogy ezen a népen keresztül áldást nyerjen a Föld minden nemzetsége.

Az oltár előtti igében hallottuk azt is, hogy meddig ment el az Isten az emberért, érted és értem: úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta, hogy aki hisz benne el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Pünkösdi ünnepén arra emlékezünk, hogy Isten újra fújt egy nagyot. A tanítványok Jeruzselemi szobájukban szélrohamhoz hasonló zúgást hallottak, és megteltek Szentlélekkel. A Szentlélek pedig elhozta a Bábéli zűrzavar végét. Mindenki a maga nyelvén hallotta őket beszélni. De nem akármit mondtak, nem magukat hirdették, nem maguknak akartak várost és tornyot építeni, hanem annak arról az Istenről szóltak, aki alászállt. Alászállt, hogy lásson, hogy meglásson téged, és hogy te meglásd őt.

Tornyok, városok ma is épülnek, olyan tornyok és olyan városok is, amelyek éppen az ember nagyságát hirdetik. Lehetne ujjal mutogatni a felhőkarcolókra. De inkább figyeljünk a saját tornyainkra és városainkra, azokra a dolgokra, amit mi építünk fel saját magunknak. Azokra a dolgokra, amelyekből kihagyjuk az Istent. Még egyszer felolvasom, mit ír ennek következményéről Pál: házasságtörés, paráznaság, tisztátalanság, bujálkodás, ²⁰bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, viszálykodás, féltékenység, harag, önzés, széthúzás, pártoskodás, ²¹irigység, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás. De elmondja azt is, hogy mi annak a következménye, ha Isten Lelke ott van az életünkben, hiszen a Lélek ajándéka: szeretet, öröm, békesség, türelem, szíveség, jóság, hűség, ²³szelídség, önmegtartóztatás. Ezek nem képességek, ezek nem az akaratumkon múló dolgok, hanem ajándékok, amelyeket megkap az, aki – talán a nehezebb úton: nem a hegyről lefelé, hanem a hegyre felfelé – indul hazát keresni. Jézus ott van a legmagasabb hegy tetején, de az ő Szentlelkével mégis itt van jelen közöttünk és bennünk. Ragadjuk meg a lehetőséget, boruljunk le, hogy ő felmagasztalhasson bennünket, és ne nekünk kelljen nevet szerezni magunknak, hanem ő adjon nekünk majd új nevet a mennyek országában.